

POVELJNIKI INVAZIJSKE ARMADE. — Gen. Eisenhower (na desni) je vrhovni poveljnik vseh zavezniških čet v Franciji in na drugih bojiščih v Evropi, kjer so ameriške, angleške, kanadske in francoske čete. Na sliki v sredini je lt.-general Omar Bradley, ki poveljuje v Franciji kopni armadi in major-general Ralph Royce, pomožni poveljnik zavezniške zračne sile.

Finska naslonila svojo bodočnost Vso na Nemčijo

VLADA V HELSINKIH VPRASALA HITLERJA ZA VEC POMOCI IN ZVEZO BREZ VEDNOSTI PARLAMENTA. — KRITIKE PROTI AMERIŠKI VLADI. — FINSKO LJUDSTVO ZA MIR

Ako bi finska vlada poslušala nasvete ameriške vlade in priateljska priporočila švedskih social-demokratov ter mnogih drugih, bi bila pred dobrimi tremi meseci sprejela ponudene sovjetske mirovne pogoje, ki so bili v zavezniškem svetu smatranzi za zmerne.

Reakcija prevladala

Tisti krogi na Finskem, ki so za sklenitev miru z Rusijo, so poskrbeli, da je šel eden bivših finskih premierjev, ki je na glasu pristaša sprave s Sovjetsko unijo, na posvetovanje s sovjetsko zastopnico Kolontajevim v Stockholmu, ki so trajala več tednov. Finski pooblaščeni Paisavski je šel potem še v Moskvo, da se z uradnikom Molotovega komisariata vrnanih zadov direktne pomeni, kako bi mogli ti dve deželi po sklenjenem miru živeti v prijateljstvu.

Opozicija proti spravi z Rusijo s ponudnimi pogoji ni bila zavoljena in je stvar zavlačevala toliko časa, da so se v Moskvi naveličali in dali maršalu Govorovu navodilo, naj svojo armado pripravi na ofenzivo proti Finiskemu.

Zahteva za izgon nemških divizij

Eden izmed glavnih pogojev sovjetske vlade za sklenitev mira je bil, da se mora nemške divizije izgnati iz Finske. Nastanjeno so ves čas vojne na severu dežele, od kjer nemški letalci napadajo ameriške in angleške konvoje ter tovorne ladje, ki vozijo Rusiju potrebščine v luko Murmanska. Nemška infanterija pa je s severne Finske ovirala kolikor je mogla prevoz iz Murmanska v notranjost Rusije. Obenem se je finski armadi posrečilo zasesti precejšnji del glavnih ruskih železnic, ki vodi iz Murmanska v Leningrad in od tam v Moskvo in Odeso.

V sedanji ofenzivi so ruske čete Fince od te proge odgnale, toda nemška armada in letalstvo promet v Murmansku še vedno ovira. Če hočejo Finci z Rusijo mir, je naravno, da morajo Hitlerjeve divizije pognati iz dežele.

Rusija jim je v mirovnih pogojih pri tem ponudila pomoc svoje armade. Toda prav to je reakcija podarjala za glavno nesprejemljivo točko. Nemci naj se sami umaknejo, ako hočejo,

a Finci jih ne bodo izganjali. Ruska pomoč pa je zanje nesprejemljiva. Gospodarsko opozicijo je bilo, "ruska armada ne sme na Finsko!"

Ljudstvo o položaju nepoučeno

V času pogajanj z rusko vlado je bil sklican finski parlament na tajno zasedanje in vse kar se je izvedelo o njemu je bilo, da so sovjetski pogoji nesprejemljivi. Finsko ljudstvo ni izvedelo ničesar o njih. Cenzura je tako stroga, da ne dopušča v javnost ničesar takega, kar bi bilo v prilog pravilnega razumevanja sovjetskih mirovnih pogojev.

Ko se je pričela pred par tedni ofenziva proti Finski in je drugo najvažnejše finsko mesto Viipuri padlo, so pristaši sprave z Rusijo spet pritiskali na vlado za sklenitev miru.

A namesto tega je vlada, oziroma njena pronavica s Hitlerjem za sklenitev zveze med Nemčijo in Finsko. Finska se je dosedaj delala, da je v vojni proti Rusiji samostojno in v borbi je edino vsled svoje obrambe, ker jo je Rusija l. 1940 napadla in ji vzela precejšen kos ozemlja.

Nemško vojaštvo v Helsinkih

Predno se je finsko ljudstvo zavedlo, kaj se godi, mu je finski

(Konec na 4. strani.)

Prejšnji

predmet

PROLETAR

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka po popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAR

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$8.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$8.50; Six Months \$2.00.

PROLETAR

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Nova taktika Moskve za sodelovanje s kapitalizmom

Ob svojem postanku si je boljševiška Rusija dala nalogu izvesti svetovno revolucijo za zrušenje kapitalizma in ustanovitev diktature vseposod po svojem modelu.

Lenin je učil, da je v namen za doseg tega cilja dovoljeno vsako sredstvo. Kominterna se je tega pravila v polni meri držala. Med delavstvom je nastal silovit bratomorni boj, v kapitalizmu pa je nastajala čezdalje težja kriza.

Najprvo v Evropi in leta 1929 je treščilo vanj tudi v Zedinjeneh državah.

Nikjer pa ni propadel. Taktika kominterne je sicer pripomogla k povečanju zmude v političnem ustroju Italije in potem posebno Nemčije, toda posledica je bil fašizem, ne pa padec kapitalizma in ustanovitev proletarskih diktatur.

Boj dveh struj za prvenstvo

Med komunisti samimi pa sta si bili v onih letih v laseh dve struji: eni je načeloval Stalin, drugi je poveljeval Leon Trotsky. Zmagal je Stalin v vlogi tajnika komunistične stranke. Trotsky je bil izgnan in živel kot jetnik v Turčiji, ves čas pa si je prizadeval, da bi prišel iz nje kam na svežeji zrak, kjer bi politično lahko svobodno dihal. Ta ali ona evropska dežela mu je dovolila kakraten obisk "k zdravnikom", tudi na par zborovnih je smel nastopiti, toda za stalnega prebivalca ga ni hotela nobena dežela, deloma ker so imeli itak dovolj opravka z domačimi komunisti obeh struj, in še več pa ker se ni hotela nobena zameriti Stalinnu, v bojazni, da bi s svojo kominterno potem še bolj nagajal. Vsi Trockijevi apeli, da se bi smel naseliti v Zed. državah, so bili tudi zmanj. Končno je bil uslušan v Mehiki. Dobil si je tam ugoden dom in tudi v svojih aktivnostih je bil svoboden. V sredini njih je postal žrtva nasilne smrti.

Stari boljševiki, ki so krmari kominterne, med njimi Zinovjev, in stari boljševiški uredniki, ki so se trenirali v revolucionarnih akcijah proti carjem, vjetnštvu v Sibiriji in v ječah, v izgnanstvu v Švici, v Franciji in v Angliji, so bili likvidirani v času, k oso misili, da so na najvišjih mestih in da imajo največ moči.

Kominterna je ostala. Ni bila sicer več to za kar jo je Lenin zasnoval, ampak postala je sredstvo sovjetske vnanje politike. Cimboli se ji je kaka vlada zamerila, bolj je spletkarila pofri nji in ji izpodkopavala tla.

Le v enem je taktika sovjetske vlade ostala nespremenjena. Kakor pod Leninom in Trockijem, tako in še bolj je pod Stalino nadaljevala kolikor je bilo v njenih močeh za čimnaglejše industrializiranje sovjetske države.

Presenetljivi uspehi ekonomskih akcij

Ljudje so delali kakor za stavo. Pritrigovali so si, v veri, da bo gospodarski podvig dosežen, bodo deležni sami sadov svojega ustvarjanja, ker vse, kar grade, je njihovo.

Za model in za merilo svojih ciljev v industrialnem napredku si je sovjetska vlada zajemala vzpodbudo v ameriški industriji. Njeni inženirji so se sicer veliko učili od Nemcev in Anglezov, toda kadar so hoteli kaj velikega, so pogledali v Zed. države.

In res je s pomočjo naporov milijonskega sovjetskega prebivalstva rasla industrija, se modernizirala agrikultura in izboljševalo prometna sredstva. Vmes so se godila nasilja, posebno v socializaciji zemlje, velike politične čistke, in kanale ter železnice so gradili večinoma jetniki.

V času, ko je Hitler najbolj robantil in klical svet v križarsko vojno proti komunizmu, je Rusija uresničila že velik del svojega načrta za industrializacijo. Tudi njena agrikultura je vidoma napredovala.

Politična tekma med osiščem in Moskvo

Politično je bila tedaj usmerjena za boj proti fašizmu. V odgovor Hitlerjevi protikomunistični zvezi (zapadena v osišču Rim-Berlin-Tokio) je kominterna delovala za enotne ali ljudske fronte (njen glavni eksperiment je bil v Franciji) in v društvu narodov je njen sovjetski zastopnik Maksim Litvinov propagiral načelo kolektivne varnosti. A ko je Mussolini napadel Etiopijo in že prej Japonska Mandžurijo, se je liga izkazala za fiasco. Tako zvane sankcije proti Italiji so bile farsa. Se veliko slabše pa se je izkazala z ozirom na civilno vojno v Španiji.

Sovjetska vlada je v protuteži Hitlerjevi agresivni propagandi sklenila zvezo z Francijo, ki pa ni bila od francoske reakcije nikoli odobrena. Moskva je skušala pritegniti v to zvezo tudi Anglijo. Med tem so se dogodila romanja marelarskih diplomatov iz Anglije in Francije k Hitlerju, pod geslom za obvarovanje miru. Daritveno jagnje je bila Čehoslovaška.

Hitler se ni dal "potolažiti". Mussolini tudi ne.

Usodni avgust in september

Moskva je še trdila, da ji je za zvezo z Anglijo in Francijo.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Z vzhodnega bojišča se spet čuje strašna simfonija topov. Zidovje najmogočnejših utrdb, kar jih je zmogla nemška tehnična in vojaška znanost, se drobi v prah. Ruski topovi, ki jih je Stalin pravilno imenoval za bogove vojne, jih rušijo.

Kot da bi zadonela Gabrijelova tröbenta, se je začel bojni pleš ob vseh oglih nemškega raja. Cherbourg je padel. Zaveznički so v Franciji na trdnih tleh. V Italiji se Hitlerjeva armada pomika ne naprej — ampak nazaj proti fatherlandu.

Kar je od tiste smešne karikature, ki se je imenovala il duče, še ostalo, je samo strašilo, s katerim bi firer s prosene njive niti vrabcev ne odpodil. Pa pravijo, kako zelo si je znal Hitler zbrati vojno tovaršjo! Res, zgodovinarji bodo imeli za obdelovanje veliko snovi.

Ko to pišem, se je Finska odločila nadaljevati z vojno. Finški fašisti so sklenili, da naj bo usoda Nemčije tudi njihna usoda. Njihno geslo kajpada je — boj boljševizmu!

Pač lep način pripravljanja v samom.

Tudi v Tihem oceanu se bojna vihra Japonski bolj in bolj bliža. Tojo se gotovo z žalostjo spominja tistih dni, ko mu je firer zagotovil, da je padec Moskve vprašanje samo še nekaj ur ... niti več dnevov.

Kakšne čudovite sanje so bile ... Nemške čete za Urali, nemške čete v Indiji, kjer si bi z japonskimi po bratovsko segle v roke. Nemške čete v Kairu in pozneje v Perziji — in zopet bi si segle v roke.

Tojo je spremenil to vizijo, te sanje, ali bolje, to fato morganovo v realnost z napadom na Pearl Harbor. Ali se mu danes že kaj zdi, da bi bilo boljše, če ne bi bil nikoli sanjal?

Domača fronta

Tudi na nji je vihrala silna borba. Mislim na republikansko konvencijo v Chicagu. Ne da se bi gospodje klali med seboj, čeprav je bilo med njimi tu pa tak majhne klorje zaradi malenkosti.

Mnogo takih bolezni, ki so v prejšnjih vojnah povzročale veliko več smrtnih slučajev kakor pa rane, si je zdravniška veda podjarmila toliko, da morejo le še malokaterega vojaka spraviti do življenja.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

IX. IZKAZ

Detroit, Mich. John Zornik \$1, Frank Nagel 50c, skupaj \$1.50. (Poslal John Zornik.)

Cleveland, O. Vincent Salmich \$2. (Poslal Anton Jankovich.)

Oglesby, Ill. Louis Višnikar 50c.

Pueblo, Colo. Ludwig Yoxey \$1.67; Louis Korošec \$1; po 65c:

Paul Russ in Mike Pogorelec, skupaj \$3.97. (Poslal Ludwig Yoxey.)

Export, Pa. Joseph Britz \$3.00.

Hermine, Pa. Po 50c: Chas. Kerin (Adah) in Tony Mlakar (Dillinger) skupaj \$1. (Poslal Anton Zornik.)

Detroit, Mich. Kathy Junko 75c.

St. Louis, Mo. John Spiller \$2; Pete Dolenc \$1; po 50c: Ciril Medved, John Gregorich in Joe Hočevar; po 25c: John Franko in J. Galuski, skupaj \$5. (Poslal John Spiller.)

New Market, N. J. John Rupnik \$1.00.

Dearborn, Mich. Anton Steffler \$2. (Poslal John Plachter.)

Kemmerer, Wyo. John H. Krzisnik 75c.

Milwaukee, Wis. Frank Matkovich \$2; po \$1.50: Anton Smrekar in Frank Kralj; po \$1: Mary Rošek, Lovrene Zavrl, Mary Starich, Anton Kamnikar, Valentin Medle, Joseph Zaitz, Leo Sušnik, Frank Brezant, Paula Vogrich in Louis Barborka; Apolonija Bratanič 25c, skupaj \$15.25. (Poslal Louis Barborka.)

West Allis, Wis. Joseph Radel nabol na konferenci klubov JSZ in društva Prosvetne matice \$5.85.

Chicago, Ill. John Bachar \$1.

Sheboygan, Wis. John Spendal \$1.00.

Winamac, Ind. John Kružich \$1. Rock Springs, Wyo. Frank Grum \$1. (Poslal Frank Remitz.)

Cleveland, O. Po \$2: John Gorjan in Matt Mesec; po \$1: Anna Zagari, John Rome in Član, skupaj \$7. (Poslal John Krebel.)

Fontana, Calif. John Pečnik 75c. Skupaj \$54.32, prejšnji izkaz \$639.15, skupaj \$693.47.

Opomba: V zadnjem izkazu je bilo zabeleženo, da je poslal \$1 Lucas Debeljak, Seattle, Wash Pravilno bi se moral glasiti John Shumrow, Renton, Wash

gačna po svojem značaju. Grško kraljevsko sodišče je obsodilo tri grške republikanske mornarje, ki so se pred nekaj meseci udeležili upora proti kraljevi vladni — na smrt. Večje število drugih pa na dolgoletne zaporne kazni.

Ves svet ve, kaj vre v Grčiji. Istotako ve, da hoče Churchill Grkom kralja uriniti nazaj zlepna ali z grda. Kralj Jurij, ki ga jim usiljuje, je ne samo fašistični tiran, ampak v Grčiji zelo osovražen. Toda angleška kraljeva družina je z grškim kraljem v tesnem sorodstvu. In kjer so interesi torijske Anglike in njene kraljevske rodbine, tam so tudi Churchillovi. Toda posledično njegove politike ne bodo najboljše.

Pri nas

Ze dalj časa pogremšam v Proletarju kolono s Chamazarja. Prenehal je z njo vsled slabega zdravja. Upam, da kmalu okrevam se v listu zopet oglasi s svojim drobišem.

Na zadnji seji kluba št. 1 smo razpravljali o takozvani pomožni akciji "dvesterči".

Ideja je bila v celoti sprejeta in vsi navzoči so obljubili, da pojdejo na delo. Če to nalogu často dovršimo, bo ta pomoč Proletarju veliko zategla. Nič ni nevarnejšega kot v sedanjih časih začeti v dolgove, še posebno sedaj, ko nam je list tako potreben.

Sodružni in sodružice, to ni prošnja, to ni nekaj česar bi se bilo treba sramovati. Delavski listi nimajo ne dovolj subvencij in ne oglasov, ki jim bi prinašali tisočake. Delavski list živi od števila naročnikov, kateri pa na navadno ne zadoštuje. Potrebna mu je izredna podpora, in ta gotovo ne pride od velekapitala. List je naš in ponosni smo nanj. Delujmo zanj!

Ruski relif

Mi je žal, da to pot nimam ni? prispevkom. Zelel bi, da vsak čitatelj razume velikansko pomoč, ki jo dobiva rusko ljudstvo v od fašistov požganih in razdejanih krajin od tega relifa. Na milijone vrednosti živil, oblek, ter zdravil je bilo poslanih v Rusijo. In to delo se mora nadaljevati.

Na vzhodnem bojišču se zadržajo vojnih podvezetj v zgodovini. Mornarični tajnik Forrestal pravi, da je sodeloval v nji 1.300 vojnih ladij vseh vrst in seveda nešteto raznih prevoznih ladij.

Vpad te pomorske in kopne armade v Hitlerjevo "festung Europa" je bil izvršen brez ugodnosti kakega pristanišča. Velike ladje so mogle le v bližino obrežja, dalje pa vsled nizke vode same manjše ladje, naložene z moštvom, tanki, topovi, muničijo in proviantom. Vpad se je posrečil in po dveh tednih bojev je ta armada vzela prvo veliko pristanišče — Cherbourg. Vprašanje prevoza v bodoče je s tem v glavnem rešeno.

Tole mi ne gre v glavo?

Le čemu se toliko delavce tako rado ponaša s svojo brezbrinjnostjo za vse take stvari, ki se jih življensko tičejo, to mi nikakor ne gre v glavo!

(Nadaljevanje s 1. strani.)

prav, ali pa se skušali zazidati pred svetom, ako nam ne bo všeč.

Zelo prazna točka. Koso Dewey o nji vprašali, kako si jo tolmači, se je izvijal, kajti četudi on ne slovi za kaj brihtnega politika, toliko pa vendarle ve, da kakorkoli jo bo razlagal, bo napačno. Pa se izmuznil, da je proti skupni svetovni policiji, a kar se drugega tiče, pa bo preudari in povedal ko bo čas.

Dewey se lahko tolazi le s tem, da tudi demokratska stranka nima o vsem tem še nikakršnega določnega načrta, čeprav ima vlado že 12 let v rokah in bi moral že vsled tega vedeti kaj hčete in kaj ne.

Hoover tudi govoril

Mnogo govorov s te konvencije je bilo oddanih ob enem po radu, da so jih lahko čuli v vseh kotičkih dežele in tudi izven naših mej.

To priloznost je imel tudi bivši predsednik Herbert Hoover. Tolkel je po sedanjem administraciji — to se razume, kajti to je pač naloga vsakega republikanskega politika posebno na konvenciji, toda Hooverova velika napaka je bila, ko je naglašal, kako bo republikanska stranka skrbela, da delavce otme pred brezposelostjo, v katero zapadejo, če ostane "new deal" še na krmi.

Mož je cisto pozabil, da je bil on precej let predsednik in da je baš pod njim nastala največja brezposelost, kar jih je še bilo v zgodovini Zed. držav. Ko je imel ta problem pred seboj, kot predsednik Zed. držav in predstavnik svoje stranke, se je obnašal, kot da ne ve niti trohice, kaj bi storil. Sedaj pa kar naenkrat obljublja, da le on in njegova stranka vesta, kako se oteti tega zla.

Mar naj bi po pravici povedal, da ne on, niti "new deal" nista bila kos tej nalogi. Kajti brezposelost je bila odpravljena še le z oboroževanjem in vojno.

A kaj potem? Hoover je rekel, da naj ta problem pride v roke "novi generaciji". Zelo enostaven umik. Prav nič se ni postavil s tako brihtnostjo.

Nastop "mlade" generacije

Za njim je nastopila kongresnica Clare Boothe Luce, "glamor girl" poslanske zbornice, ki je bila izmed vseh govornikov republikanske konvencije najbolj oglašana in nasula navzemo in avdijenci, ki jo je poslušala po radu, največ demagogije. Menda ni bil z njo nikako zadovoljen, ker je prekršila pravilo drugih glavarjev konvencije, da se vojnih naporov in vojne strategije ter vojaštva ne sme zavleči v umazanosti kampanjskega boja. A ona se je tej dolobi prva izneverila.

Tudi nekaj "delavskih" voditeljev je imelo delegatsko čast na tej konvenciji. Se več pa jih bo na demokratski. Ni čudno, ko je predstavnik ameriškega kapitalizma Eric Johnston in Moskvi vzlikal, da mi ostanemo dežela "individualistov", pa če je komu prav ali ne.

V PRVIH LETIH VOJNE je nemška armada zajela na sto tisoč zavezniških vojakov, dočim so zaveznički dobili le malo Nemcov v svoje jetniške tabore. Položaj se je spremenil še v zavezniški ofenzivi v Afriki in v ruski ofenzivi. Sedaj pa prehaja v zavezniško jetništvo tisoče nemških vojakov v Franciji in Italiji. Gornje je slika skupine nemških vojakov, ki so bili zajeti v Italiji.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Joseph Britz, Export, Pa., je kot 30-letni naročnik Proletarca posjal \$3 tiskovnemu skladu Cestitke, Jože! Kajti tudi to je nekak jubilej, čeravno jih ni mnogo, ki se bi dali primerjati s tvojo vztrajnostjo v prid tega lista.

K zgorajšnjemu bi najbrž lahko prišeli tudi Toneta Zornika iz zapadne Penne. Kar se tice vztrajnosti in lojalnosti napram listu in delavskemu gibanju mu je malo sličnih. Ko bi bil Tone kak sebičnež, bi si bil najbrž ustvaril karijero zase, kot pa da mora na stara leta od naselbine do naselbine z agitacijo za delavsko časopisje. A Tone je ostal zvest svojemu prepričanju neglede na dobrobit samega sebe.

Poslal je v zadnjih par tednih 4 novi, 11 obnovljenih naročnin in \$1 v tiskovni sklad.

John Rupnik, Newark, N. J., je, kar se Proletarca tiče, tudi "starina". Ako se ne motim, je tudi on že 30 letnji naročnik. Da mu je list pri srcu je dokaz to, da vselej, kadar naročino obnovi, doda še dolar v tisk. sklad. Tako tudi sedaj.

Louis Barborich, Milwaukee, Wis., sem in tja kakega naročnika "izgubi", ki pa ga hitro nadomesti z več novimi. Poslal je tri nove in 5 obnovljenih, zraven pa \$15.25 v tiskovni sklad, ki jih je zbral med somišljeniki Proletarca. Poslal je 7 naročnin, 50c tiskovnemu skladu ter svojo članarinu JSZ. Obljublja v kratkem kaj nabrati v tisk. sklad.

"Ni baš prijetno nadlegovati ljudi, ali dokler smo pri listu v takem stanju ni druge poti", zaključuje svoje pismo. Pravilno, sodruž Krultz! A če pa dobimo listu par tisoč novih naročnikov,

bodo vsa ta "beračenja" odpadla. Vrh tega bi se ga lahko počečalo na osem strani, kar bi posnilo zanj večji vpliv v javnosti. Torej zboljšanje na vseh straneh.

Leo Zevnik, La Salle, Ill., je poslal spet 6 naročnin. Provizije niso vzel, kot je njegov običaj. Pravi, da se v kratkem spet oglaši.

Naš novi zastopnik v Rock Springs, Wyo., **Frank Remitz**, je poslal eno naročino in \$1 tiskovnemu skladu, ki ga je prispeval **Frank Grum**.

John Shular, Arcadia, Kansas, je poslal 5 naročnin. Pravi, da bo tudi v bodoče storil kolikor bo mogel za Proletarca ne glede na izredne kampanje. Pravi, da agitacija za tak list, ki propagira nov družbeni red, ne sme nikoli prenehati, dokler ne dosežeemo svojega cilja, pa bodi ta že blizu ali daleč. Naš delo v tej smeri mora naprej, kot je šlo delo vseh onih zgodnjih pionirjev socialističnega in delavskega pokreta, ki so delali pred nami. John, se strinjam stodostotno.

John H. Krzisnik, Kemmerer, Wyo., je poslal dve naročnini z opombo, "moja plača tiskovnemu skladu".

Felix Strumbel, Cleveland, O., je posjal \$5 z naročilom, da se mu pošlje zavoj Proletarca v agitacijske namene. **John Krebel** je posjal 16 naročnin in \$7 v tiskovni sklad.

Kathy Junko, Detroit, Mich., je poslala 2 naročnini, provizijo pa tiskovnemu skladu. Iz sosedne naselbine Dearborn je poslal dve naročnini **John Plachter** in \$2 tiskovnemu skladu, ki jih je prispeval **Anton Steffler** iz Detroita.

Max Martz, Buhl, Minn., pravi, da radi bolezni v družini ne more kaj prida storiti za list. Vsekakor pa je označen v naših izkazih kaj pogostoma. Pred kratkim ga je obiskal naš star naročnik **John Benchina** iz Eveletha. Obnovil mu je naročino, torej brez nič le ni, pravi Max.

Joseph Snay, Bridgeport, O., je posjal eno naročino ter članske prispevke klubu št. 11 JSZ. Pravi, da se počuti nekoliko boljše. Nas to veseli in želimo mu popolnega okrevanja.

John Goršek, Springfield, Ill., je posjal tri naročnine. Med drugim omenja, da kar se je storilo s Ivanom Molekom na zadnjih sejih gl. odbora SNPJ, se mu prav nič ne dopade. Istega mnenja je tudi John Terčelj, Strabane, Pa., in še mnogi drugi, ki niso

podvajili. To bi dalo listu solidno gospodarsko podlogo, upravi pa omogočilo povečati list na velikost kot jo je imel, ko smo spremeniли formo pred petnajstimi leti.

Med delavce se naselila nova težka bolezben

Cloveka napade hipoma in ga onesposobi za delo od šest mesecov do enega leta, pravi državnik

Dr. J. M. Nielson iz Los Angeles je poročal na zborovanju zvezne zdravnikov (American Medical Association) meseca junija v Chicagu o novi opasni bolezni, ki preti mnogim delavcem s težkimi posledicami. Vzrok bolezni je izčrpanost, v katero jih goni sedanje naganjanje pri delu in dolge ure.

Omenjeni zdravnik, ki se peča s proučevanjem bolezni delavcev v industrijah in vročih, je navedel nekaj slučajev. Delavci hipoma omaga pri stroju ali kjer že je uposlen in poslanie brez moči. Vsa moč mu odpove. Marikaterega se pri tem loti začasna paraliza, izgubi težo in vza me ga mesec ali morda leto in več predno znova okreva.

Omenjeni je slučaj šoferja, ki se je vsled napornega dela in dolgih ur izčrpal in nekega dne lanskega februarja pri volanu omahnil. Vzelo ga je do letosnega maja, da si je spet zmožen sam pomagati. Mnogi slučaji zahtevajo do dve leti zdravljenja in počitka, predno bolnik pride k sebi, je rekel dr. Nielson. Svaril je, da če se ne bo poskrbelo v tej produkcijski hitriči za več počitka delavcem, se bodo nešte toliko izgarali, da ne bodo več sposobni za delo, ki so ga nava jeni opravljati.

KLIC V KUPOVANJE BONDOV

petega vojnega posojila

Določena kvota za nakup bondov petega vojnega posojila je šestnajst milijard dolarjev.

Zed. države ne samo da same vzdržujejo vso svojo oboroženo silo, v kateri služi nad 10,000,000 mož in žensk, ampak pomagajo materialno tudi vsem drugim zavezniškim deželam širom sveta.

To veliko stane. Tekoči dohodki za kritje vojnih izdatkov niti z daleč ne zadostujejo. Zato si vlada pomaga z vojnim posojili.

Sedanje, ki ga je razpisala, je peto.

Se v vsaki prejšnji kampanji je bila kvota presežena.

Tako bo tudi v tej, AKO SE VSI, KI JIM JE ZA ZMAGO, ODZOVEJO KLICU SVOJE DEŽELE.

Vojaki na fronti skrbajo za store svoje. Civilno prebivalstvo ima naloži pomagati z delom in s kupovanjem bondov. Zaveda se je in jo izpoljuje. KUPUJTE VOJNE BONDE, DA BO PETO VOJNO POSOJILO POPOLEN TRIUMF V NAPORIH ZA ČIMPREJSNJO ZMAGO.

(Prostor za ta oglas prispeval Proletar.)

POVESTNI DEL

JUŠ KOZAK:

ŠENTPETER

(Nadaljevanje.)

Rotil me je, da bi šla k očetu. Vse sem obljbil. Kako je bilo doma, tega ne veš. Mrtaško bled je stal oči pred meno, živil bi se ga bila usmilila, jaz ne. Tisti dnevi so bili tako grozni, da me še sedaj pretresa, če se spominjam. Oče, Andrej, ti, Rožman, meni se je v resnici mescal. Zakaj sem se maščevala nad Andrejem, povej, zakaj?

Marija, ti si me morda sumničila. Ni bilo prav. Če si pa menila, da sem to storila iz ljubezni do tebe, si se tudi varala. Nič ne de, celo sama sem se. Veš, iz užaljenega samoljubja sem ravnal. Čutila sem se dvakrat prizadeto, tu in tam v Trstu, kajti odkrito rečeno, moževa izprememba me je ves čas vznemirila. Zaradi tebe pa je bila kri užaljenina in nič drugega.

Ko sem se vrnila, sem plaho stopila predenj. Izročila sem tvoj denar in povedala vse, kakor se je zgordilo. V trenutku sem spoznala, da se nisem varala. Postal je sirov, očital mi je, da me ne bo zastonj redil in pognal me je od hiše.

V starem mestu sem našla skromno zavetišče. Takrat, Marija, je šlo z menoj niz dolu. Vrgla sem se stricu pred kolena. Spocetka ni hotel ničesar vedeti, končno mi je dal nekaj malega. Aza je sprejela miločino.

Cez par dni je pričel prihajati k meni njegov priatelj. Nagovarjal me je, da bi podpisala pismo na očeta. Trdovratno sem se obotavljala. Venomer sem gledala očetovo obličeje pred seboj. Pozmanje sem se vedala.

Po tistem dogodu se je oglasil Svedrač.

"Svedrač?" se je nehotote začudila Marija.

"Da. Svedrač je prišel. Mogoč je ga oče poslat."

"On ga je..." Marija je našla zvezo med dogodki, kakor so jih takrat pripovedovali.

"Tako sem bila zbogana pred njim, da bi se mu najraje skrila. Kmalu potem mi je stric naznal očetovo smrt. Marija, v tistih urah mi je bilo vseeno. Otopela sem. Kajti, ti ne veš, kaj sem pretrpela ves ta čas. Nisem ti hotelova povesti, tako me je sram pred lastno dušo.

Se prej, ko sem živila v zatohli izbi od striceve miločine, sem rodila otroka. Druge materje trpe z veseljem, jaz nisem voljni prenašala bolezin. Lastnega otroka nisem tako ljubila, kot bi ga vsaka druga. Vem, da se rode v umazanih cunjah, pa jih matere grejejo s svojim telesom. Meni pa je umrl od lakote. Moje telo mu ni moglo dajati hrane. Jezus, če bi ti videla ta mama, bleda ustka, kako so me do

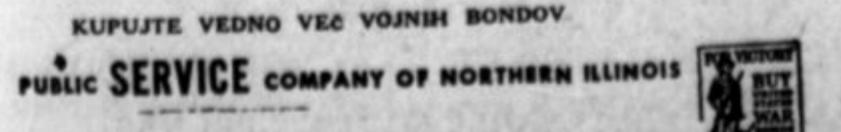
Pazite na vase električne predmete — ker jih ne morete dobiti v vojnem času

Jaz dobim mnogo več iz mojega električnega pralnika, ako sledim tem navodilom

KUPUJTE VEDNO VEČ VOJNIH BONDOV

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Vojna produkcija rabi elektriko — štedite z njo!

★ ★ KRITIČNA MNENJA, PEROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

KOMENTARJI

Avstrijski monarhisti še vedno upajo, da jim zavezniške vlade po poraženju Nemčije Avstrijo njen izroče. Po ponesrečenem Ottovem "avstrijskem" bataljonu v ameriški armadi, ki ga je proteziral državni departmément, so nam nekateri, ki verjamejo vsemu, kar se naševa z gresli demokracije, pripovedovali, da je bila s tistim incidentom zadeva habsburških aspiracij zaključena. V tem listu smo rekli, da bo Otto s svojimi agenti ruvrili naprej, in da so mu v visoki družbi diplomatov, članov kongresa in bogatašev v Washingtonu in New Yorku vrata še vedno na široko odprta.

Incident v Rimu dokazuje, da si avstrijski monarhisti še veliko upajo. Stiriindvajset ur po zavezniški zasedbi Rimu se je polastil palača bivšega avstrijskega poslaništva skupno s svojimi kolegi baron von Berger-Waldenegg in razobesil z njive avstrijsko zastavo. Dne 21. junija je bil o tem vprašan v angleškem parlamentu tajnik za vnašnje zadeve Anthony Eden, ki je odgovoril, da je omenjeni baron izvršil okupacijo brez odobrenja ali vednosti angleške vlade. Ko je vlada v Londonu izvedela o tem incidentu, "je nanj opozorila zavezniške avtoritete na licu mesta", je rekel Eden. To pojasnilo je dal 16 dni po tistem, ko je baron s svojo avstrijsko družbo reakcionarjev, ki si je dala ime "odbor avstrijskega osvobожenja", silema zasedel urade bivšega avstrijskega poslaništva.

Na Edenovo opozorilo je zavezniška okupacijska oblast v Rimu "storila primerne korake" in rezultat tega je, da ker se "avstrijske politične skupine med sabo niso ogle sporazumeti", jim zavezniki še ne morejo izvršiti obljube, ki so jo dali Avstriji na konferenci svojih vnašnjih ministrov v Moskvici.

Baron Waldenegg je časnikarjem v Rimu zadevo čisto drugače razložil. Po njegovem izročilu so Avstriji palača zasedeli v popolnem sporazumu z zavezniško oblastjo, na temelju zagotovila ameriškega državnega tajnika Hullu, Anthonyja Edena in Vjačeslava Molotova, ki so ga dali Avstriji na svojem moskovskem zasedanju. Vseeno, baron s svojo družbo je zapustil avstrijsko palačo in se preselil nazaj v hotel, v katerem so najeli tudi sobo za svoj "avstrijski urad".

"Astrijski osvobodilni načrt" v Rimu bi se bil morda posrečil, če ne bi bili demokratični krogi vladni in se baronovi poteci zoperstavili s protesti na zavezniško poveljstvo. Potem še podrezanje v Londonu, pa je pomagal. Ampak čudno je, koliko lagije je priti pri angleških in ameriških vladnih krogih naprej Ottunu in drugim avstrijskim "nadvojvod-

stavniki "zveze naprednih demokratičnih Avstrijev" in jih vprašal, kako si predstavljajo u-soglasiti naprednost in demokracijo z monarhijo. Nekdo izmed njih mu je odgovoril, da bo to prav enostavno, kajti Otto bo prinesel Avstriji — mir in blagostanje!"

"Zajedničar", glasilo HBZ, poroča v izdaji z dne 21. junija, kako so se srbski komunisti, ki so rohneli zoper kralja vse do dneva, dokler niso čitali, da se Ivan Šubašić pogaja s Titom in da je poslanik Fotič v Washingtonu odstavljen, kar naenkrat spremenili v "kraljevaše" in Peter II. pa "priznali" za "Kralja Jugoslavije". Zajedničar je ponatisnil tudi brzovarni pozdrav urednika Slobodne Reči kralju, v katerem mu čestita in besedilo pozdrava je priobčila z velikim tiskom na prvi strani:

Dogaja se slično, kakor v Italiji, namreč med onimi, ki zvezčer nikoli točno ne vedo, kakšna bo njihova "nova linija" naslednji dan. "Zajedničar" komentira v isti številki:

"V naslednji izdaji Slobodne Reči je v rubriki glavnega urednika članek, v katerem se kralja Petra kuje v zvezde; vse tisto, kar je bilo storjenega v minulih dneh, od kar je Ivan Šubašić preimel jugoslovanske vlade, se pripisuje kralju v kredit. Pa naj še kdor reče, da kralj nič ne ve!"

Sedanji urednik Zajedničara je veljal v Narodnem Glasniku in Slobodni Reči, ki sta oba pod enim in istimi vodstvom, v eni in isti tiskarni, pod več ali manj skupno upravo, za njunega človeka. Toda sta ga s svojo vihrovo, oportunistično politiko odbila in tudi hrvatskemu narodnemu kongresu izpodkopavata tla. Največ škode pa bo imel od takih oportunističnih taktik Zojsa, v katerem imata oba lista svoje vodilne osebnosti.

"Delavstvo samo ne bo nikdar ničesar doseglo!" Tako citira Narodni Glasnik z dne 23. junija na 1. strani pod naslovom "J. R. Thomas udara protiv pristaže treće partie" predsednika avtne unije J. R. Thomasa, ki je v istem govoru tudi izjavil, da on ni nikdar indorsiral gibanja za "tretjo stranko", ki se v Michiganu snuje pod imenom "Michigan Commonwealth Federation". Dalje, kako je Thomas

kričal delegatom politične akcije CIO, naj si delavci izbjego iz glave, da bi kdaj mogli sami zmagati." Torej delajmo v demokratični stranki! O unijskem politiku J. R. Thomasu to ni čudno. Čudno je, kako so se v tem oziru postavili na glavo komunistični listi. Včasi so tudi oni učili, da vse, kar si je delavstvo izvojevalo, si je samo priborilo. A v bodoče pa nam bodo dobre delili velikaši, kakor v starih časih cesarji, kralji in grofovi.

Ivan Šubašić je vzel težko nalogu zbližiti nekaj kar se je mnoge mesece med sabo zmerjalo. Kjer so se sporne skupine mogle spoprijeti, so se tudi z orodjem udarile. Kako sedaj iz tege ustvariti edinstvo — to je veliko težje kot pa sprejemati izjave, proteste in rezolucije za ali proti teh ali oni stvari. Čitatelji, ki sledi dnevnim vestem, berejo danes, da je sporazum dosežen, jutri, da se posvetovanja ugodno razvijajo, tretji dan, da so upanja na spravo velika, četrti, da sta kralj in Tito v Italiji na posvetovanjih za sporazum in tako naprej. Eni jugoslovanski listi so iz takih novic že kar enostavno ugotovili, da je sprava tu, vladna enota, Fotič vržen iz urada in kralj pa od vseh struj priznan za vladarja vsaj dokler bo trajala vojna, potem pa naj bo ljudstvo odločilo. Kako se ta igra znotraj razpleta, o tem vedo najbolj v tajništvu za vnašnje zadeve v angleški vladi, zelo veliko v Molotovem komisarijatu v Moskvi in pa v Hullovem državnem departmémentu v Washingtonu. Novice, kakršne ljudje o teh stvareh čitajo, so dostikrat spuščen even nalašč, da mero-dajni diplomati uvidijo, kakšen odmev bi dobil ta ali oni sporazum in koliko ljudi bi pritegnili za sabo. Bilo bi zares koristno, če bi v Jugoslaviji prišlo do delovne skupnosti predno po koncu vojne. To, da je še ni, dokazujejo Šubaščeva prizadevanja in pa pritiski angleške vlade, ter baje

mnoge delegate minule konvencije republikanske stranke v Chicagu je zelo pretreslo, ko ji je Wendell Willkie priporočil, da naj z ozirom na delavsko vprašanje zavzame v svojem programu pravilno stališče.

In mnogo unijskih voditeljev se smehlja takim nasvetom, v zavesti, da je republikanska stranka stranka veleživljava — da je zmerom taka bila in bo tako ostala.

Pred 88. leti je bila drugačna

Nihče se pač ne spominja prve narodne konvencije republikanske stranke, ki se je vršila dne 17. junija 1856 v Philadelphia in nominirala za predsednikovega kandidata Johna C. Fremona. Rekli so mu "Pathfin-

der". Bilo bi povsem varno trditi, da bi večina delegatov minule republikanske konvencije takoj odšla proti domu, ako se jih bi moglo postaviti na tisto prvo konvencijo v Philadelphiji, ki ni bila zborovanje bogatih ljudi.

Delegati nanjo se ni izbralo na podlagi njihne sposobnosti za prispevanje v kampanjski sklad. Bila je neorganizirana masna

KITAJSKI GRE VSLED POMANJKANJA POMOČI v tem poletju jako slabo. Japonska armada okupirala nove važne strategične pozicije in siloviti kitajski vojaški veččak lt.-general Liu-Vei-čang je 27. junija pisal, da je rešitev Kitajske pred Japonsko nadvlado sedaj edino v zavezniški zmagi. Samo japonski prometni zvez ne moreta veliko pomagati, Rusija pa je v vojni in Aziji neutralna in zato Kitajska tudi od nje ne more pričakovati pomoči. Največ upanja ima Kitajska v Zed. države. Od njih se nadeja, da bodo Japonsko odločilno premagale in tedaj postane tudi Kitajska rešena in zavezniški ji obljubljuje, da bo po zmagi slobodnejša ko kdaj prej. Gornje predstavlja Kitajce pri gradnji vzletališča za ameriške bombnike. Ker nimajo strojev in ne pravljene orodje, so se dela lotili na stare primitivne načine in izvrsili v dolčenem času. Material na kraj mesta prinašajo v škafih,

sovjetske vlade na Mihajloviča.

Sestaviti vlado ni ravno težko. Ko je Šubašić naložil prevzel, je vedel, da ne med Hrvati, ne med Srbi in ne med Slovenci ne manjka takih, ki bi radi bili ministri. Njegov triumf bo v tem, če sestavi kabinet, ki bo imel zaupanje in podporo vseh treh narodov in zaslonbo v svetovni javnosti.

Ameriški Srbi so se na notice in poročila o sporazumu že odzvali — sovražno seveda, kajti kjer ne bo Konstantin Fotič, tudi oni ne bodo zraven.

Srbobran vzliz protestom proti novi kraljevi politiki vzliku Petru "živelj njihovo veličanstvo". Ako začne z njim v vzlikanju kralju tekmovali "Slobodna Rec", kaj potem? To so med Srbji v Ameriki pač velike stvari.

V New Yorku so imeli Italijani dne 18. junija shod v spomin dvajsetletnice smrti Giacoma Matteottija, ki so ga Mussolini-jevi rablji ubili in kralj je tisti umor molče odobril, čeprav so svobodoljubni ljudje nanj aperljali, naj kaj stori proti zločincem. Ideali, za katere je Matte-

otti dal življenje, so dobili svoje priznanje, toda savojska dinastija je še na svojem mestu, kar so na omenjenem shodu z gnejevom pseudarjali. Zborovalci pod predsedovanjem Girolamo Valentija so postali predsednik Rooseveltu daljši proglas, v katerem nanj apelirajo, naj na konferencah združenih narodov zastavi svoj vpliv v oporu italijanskemu ljudstvu, ki se brani fašistične savojske dinastije in zahteva republiko. Proglas zaključuje, da će je republika dobra za ameriško ljudstvo, bo vsekakor tudi italijanskemu koristila. Kaj o tem misli Roosevelt, javno ni še niti določenega izjavil. Vsemu svetu pa je znana Churchillova izjava, podana v parlamentu, da je sedaj za Italijo najboljše, ako ostane monarhistična.

Prerokujejo, da bo vojne v Evropi konec morda že to poletje, ali sijaj v jeseni. Narodi se bodo radovali, kadar preneha vojno grmenje, ni pa dobro, da je zavezniški svet še tako malo pravljilen na mir. Ne vidimo drugačega kot križanje interesov vseh povsod, nesoglasja in intrig.

Mezdra sužnost je bilo glavno vprašanje

Clovek, ki je imel največ opraviti pri ustavljanju nove stranke, je bil utopični socialist Horace Greeley. Njegov list New York Tribune je bil glavno glasilo te stranke.

Greeleyjeva Tribuna ni bila slična čikaški Tribuni. Njen glavni evropski korespondent je bil Karl Marks, in njen vodilni kolonek radikal Albert Brisbane, oče Arthurja Brisbane. Greeleyjev nasvet je bil, "na zapad, na zapad, mladenič!" Ta svet je postal geslo kipecega farmarskega v delavskega gibanja, ki je video na svobodnem zapadu za beg izpod izkorisčanja vzhodnih kapitalistov edini izhod.

Ne telesna sužnost črncev, ampak mezdna sužnost ter finančno izzemanje je bilo tisto, kar je podžigalo prve republikance in navdajalo bizniške interese s strahom. Bilo so se, da izgube cenene delavce in dobčkanosni trg na jugu.

Med takratnimi republikanci ni nikje klical "ostanite hladni", kot se je to dogodilo pod Coolidgeom (keep cool with Coolidge).

Prva pesem republikanske stranke je bila zložena po zvokih Marseljeze. V nji se je zahtevalo svobodo govora, svobodo tiska, pravico zemljo, svobodo človeka in Fremonta ter zmago.

To so bila takrat njenja bojna gesla.

Sedaj delavstvo spet išče novej meje — tokrat v znamenju popolne produkcije in stalne zaščitne. Ali se bo republikanca stranka spomnila na svojo milost?

Ko je avtor to vprašal, je vedel, da se ne bo. Kajti republikanska stranka je res predstavnicica posedujočih, privilegiranih slojev — to je, kapitalizma, in kot taka je svojo nominacijsko konvencijo koncem junija pričela in kot taka jo je zadnji četrtek končala.

Federalistična stranka je bila korporacija izbranih z ustanovniki Washington, Hamilton in Adamsom. Jefferson je organiziral zgodnjeg republikance, Jackson je pričel z demokratami in Whigs so se grupirali v oboževanju Henryja Clyja.

Ekonomske in socialni pritisci od spodaj pa so ustvarili republikansko stranko.

Nekateri ljudje misijo, da je Lincoln ustavnih. A resnica je, da se mu je zdela preradikalna. Ogibal se je že dve leti. Ko se je vršila v Springfieldu njena prva Illinoiska konvencija, je Lincoln zapregel konja v svoj koleselj in se odpeljal v Tazewell County.

FINSKA NASLONILA SVOJO BODOČNOST VSO NA NEMCIJO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

predsednik Ryti sporočil, da je vlada dobila na svoj apel Nemčiji za pomoč ugoden odgovor. V namen sklenitev vojne pogodbe s Finsko je bil v Helsinkih Hitlerjev minister vnašnjih zadev Joachim von Ribbentrop. Finski vladni je obljubil toliko pomoči "kolikor jo potrebuje". Koncem minulega tedna so prišle v Helsinki nesnečete in Finska postala od Nemcev zasedena dežela.

Tri stranke izrazile svoj protest

Dopisnik čikaških Daily News je dne 28. junija poročal iz Stockholma, da so proti tej tajni, nedemokratični poteki večine finske vlade, oziroma trem njenim glavnim članom in predsedniku Rytiu protestirale tri stranke, namreč social-demokratska, švedska ljudska stranka in narodna progressiva stranka, ki v parlamentu tvorijo nekaj glasov večine. Ameriški potročevalci v Stockholmju menijo, da je njihov protest šibek in ne bo zaledel, ker imajo sedaj oblast nad Finsko nemške cete in domača reakcija.

S tem se je Finska postavila popolnoma na stran Nemčije in hlinjenje njene samostojnosti v vojni je s tem korakom njene vlade popolnoma konec.

Nemčija potrebuje finske rude

Nemška vlada si je na vse kriptile prizadevala prepričati sklenitev miru med Finsko in Rusijo zaradi niklja in raznih drugih rud, ki jih dobiva iz Finske in so ji za nadaljevanje vojne neobhodno potrebne. In ob enem si hoče ohraniti svoje pozicije na severu Finske.

Ako B Finska Nemčiji ustavila dostavljanje svojih rud, bi bil to za nemško municipialno industrijo silen udarec.

Stališče ameriške vlade

Skozi ves čas vojne med Finsko in Rusijo so bile Zed. države v vlado v Helsinkih v prijetljiskih odnosih. Finski poslanec v Washingtonu Hjalmar Procopjev je bil v naših vladnih krogih član in smel se je svobodno gibati. Nedavno pa je državni department finskemu poslaniku sporočil, da ga odšle: smatra za "persona non grata" in da naj odide ko hitro mogoče.

Vzrok je skok finske vlade v odprt zvezno in pa Procopjevo propagandno delovanje, ki je bilo proti interesom zavezniških vojnih naporov.

Vendar pa je vzliz temu v tej deželi še vedno veliko takih, ki ameriško vlado zelo kritizirajo zaradi njene "nadučnosti" napram mali, demokratični Finski. V Kongresu se je na Rooseveltom in Hullom znesel poslanec Knudson iz Minnesota, češ, da sta dala Rusiji proste roke v nadaljevanju njene barbarске vojne proti tej svobodoljubni, civilizirani, demokratični deželi.

Tudi drugi taki, ki ne bi Rusiji v nobenem slučaju priznali, da je vredna, se zgrajajo nad vladom, ker Finske ne vzame v zaščito, med njimi tudi članarji New Leadra. Vsi drugi liberalni listi, kot je n. pr. Nation, pa podpirajo sedanje stališče zvezne vlade. Finska vlada je pa nehaščati skrivljivo in odprto pokazala, kje so njene simpatije in na koga zida svojo bodočnost, zato je naravno, da mora biti za svoja dejanja ona odgovorna. Tisti, ki hočejo, da ji bi ameriška vlada pri tem pomagala, bi prav tako lahko zahtevali, da naj pomagamo tudi Hitlerju, ker bi bilo obo

Labor's Political Action

We want it understood that we have no sympathy with frightened politicians who are seeking some way of preventing Organized Labor's Political Action Committee from using money and energy to influence this year's election results. Socialists have long since urged workers to get into politics as a class, rather than as divided individuals who cancel out each others' votes.

It is important to us that we be understood on that point because—

While we gladly recognize the right of workers to use their organized strength in politics, we are just as definitely at odds with whomsoever would deliver workers votes to any political party that aims to perpetuate the capitalist private-profit racket.

Both the Republican and the Democratic parties aim to do just that. Neither will offer a platform that promises to give workers the full product of their labor and free mankind from the master-and-slave relationship that necessarily exists, and that a government must maintain, when a few people own the wealth-producing resources that the many must use.

The leaders of organized labor are, for the most part, bent upon supporting Franklin D. Roosevelt for a fourth term in the White House is already an established fact. That an attempt in that direction will carry over into blanket support for the entire Democratic party machine—which is equally as corrupt and anti-labor as the Republican—has been demonstrated in recent elections.

Of this Socialists will have their say from time to time. We are in competition for the votes of workers. And we will appeal to the rank and file of American labor, organized and unorganized, to vote for justice instead of for favors.

A self-respecting worker who sees how corporations are continuing to pile up surpluses, who notes how lopsided is the enforcement of price and labor control, who recognized the regimentation which binds him, will not vote for more of the same. He will—and should!—cast his ballot for an end of labor exploitation and for that complete economic freedom that will come to workers only when their alienable right to work does not depend upon the ability of another man to make profit from the worker's toil.

We propose to tell workers who will hear us—and especially organized workers!—that a lesser evil is still an evil.

And that the workers of this or any other nation need not depend upon the kindness of any president or any führer when they will to be free.

The Socialist program offers the only avenue out of the bondage in which workers of the past and present have been held. The aim of both capitalist parties, like the aim of the masters of chattel-slavery days, can never be higher than to regulate class exploitation and, by making it tolerable, preserve a fundamental injustice.—Reading Labor Advocate.

Plans to Preserve Peace Are Mild

Those who expected a sharp clash between President Roosevelt and his Republican opponents over post-war peace plans discover they are not good guessers.

"F. D." has made public a tentative draft of his plan. It's very mild and follows the lines of the old League of Nations. The "Big Four"—the United States, Britain, Russia and China—would be supreme, but the little nations will be given a voice. If a war starts somewhere, the "Big Four" could intervene, but they must be unanimous.

Probably that is as far as our Allies will care to go, but no one will contend that such a plan will "end wars."

The Republicans have drafted a somewhat similar scheme. They speak of "collaborating" with other nations to preserve peace. But they are close to Mr. Roosevelt's ideas.

There are plenty of other plans, but apparently the much-discussed schemes for an "international police force," and for "Union Now" of all the English-speaking nations, are no longer receiving serious consideration.

It's easy to figure out a lovely peace plan on paper, but it isn't easy to make it work. That's something those of us who hate war and love peace should endeavor to keep in mind.—Labor.

Co-ops Round Out Century With 70 Million Members

Consumer Organization Won Bitter Fight With Private Interests

By WALLACE J. CAMPBELL,
Asst. Sec., Cooperative League of
U. S. A.

The co-ops have come through trial by fire—100 years of it.

On Dec. 21 it will be 100 years since 28 weavers in the textile town of Rochdale, England, opened a drab little store on Toad Lane. Competing merchants hired some of the bobbin boys from the same mills to stand outside and jeer as the co-op members came in to buy their flour, sugar, tallow and salt.

In the 100 years that have followed, profit business, little and big, has tried to drive out the co-ops.

Trusts and combines have tried to kill the co-ops by price wars—the consumer owners calmly bought the goods their enemies were selling below cost and then reopened for business when the prices went back up. Press lords in England staged malicious attacks to get their workers to boycott the co-ops—the resulting publicity brought in thousands of new members.

Opposition Bitter

Competitors forced manufacturers to refuse to supply the co-ops—so the co-ops started factories of their own. Oil interests then threatened to cut off sources of supply—co-ops built and bought refineries, built pipelines and drilled their own wells.

Today a group of self-appointed prophets of profit enterprise have organized the National Tax Equality Association and are raising a large war chest to attack the U. S. cooperatives on the legislative front. Foremost objective of the

organization is to tax the savings which co-ops return to their members.

Slowly in the early years and rapidly of late the co-ops kept growing. Today consumer cooperatives have nine million members in Great Britain and have become the biggest business in the "tight little isles." In the Scandinavian countries the co-ops are famous as trust busters and serve one third of the population. Ten million people are members of co-ops in China. Seven million families are members of consumers cooperatives throughout the world.

Endorsed by Labor

Today 2½ million families in the U. S. do three quarters of a billion dollars worth of business a year through their consumer cooperatives. Most of these co-ops were started by farmers and white collar and professional people, but 130 co-op stores and service stations and a couple of hundred credit unions have been organized by union men. The AFL, CIO and railroad brotherhoods have all endorsed cooperatives and the United Auto Workers have set up its own consumer division. One of its jobs is to help organize cooperatives.

The first hundred years of the cooperative movement were the hardest. As the co-ops swung into their second century millions more will join or organize their own co-ops as part of this growing "people's business" in which the consumer members own and run their own enterprises and reap the advantage of non-profit business.

A little nonsense, now and then, is relished by the wisest men.—An-

THE MARCH OF LABOR

"A Bit Of Ribbon And Bronze"

It doesn't make sense, but we understand that Congress has received a complaint about the "excessive" number of decorations and medals being given American fighting men. According to a Washington dispatch, one Congressman has "remarked" about what he termed a tendency to increase the number of decorations awarded.

Defending the practice of bestowing medals on deserving servicemen, General George C. Marshall, Army chief of staff, explained that since the start of the war about 12,000 combat decorations have been awarded, and about 3,000 decorations for distinguished or exceptionally meritorious service. Besides these, 135,000 decorations have been awarded members of the Army Air Forces. Said Gen. Marshall: "No one who understands the morale effect to the prompt bestowal of a bit of ribbon and bronze would ever feel that our awards of combat and air decorations have been excessive."

It is a surprise to learn that there are folks in this country who begrudge a fighting man the award his bravery merits. Such awards are not given for inconsequential things; they are earned under murderous enemy fire at such places as Tarawa, Anzio, and the Normandy beachheads, to cite but three of the battle places hallowed by American heroes' blood. They are earned in the flak-filled air over enemy territory. And many of those who received these "excessive" decorations received them posthumously—their never lived to wear them.

Our nation's fighting men—and particularly those who are doing the actual fighting—are getting little enough out of life, these days, as it is. We hope they never hear of this attempt to make a political football out of the "bit of ribbon and bronze" they wear so proudly and have so gloriously earned.—The Brewery Worker.

Canada Moving Toward Socialist Government

By M. J. COLDWELL, Leader of Canada's Commonwealth Federation

The Saskatchewan elections which have resulted in such an overwhelming victory for Cooperative Commonwealth Federation, are the outcome of twelve years of education in democratic socialist principles. The movement is based on the same fundamentals as the labor parties throughout the British Commonwealth. It is not doctrinaire; it believes in socialization where socialization will liberate the people from the control of monopoly or promote greater efficiency and the common welfare. In common with socialist parties in Sweden, Austria and other countries, where there are relatively small farms, the C. C. F. believes in the family farm, with security of possession for those who labor upon land. It has stood solidly against the consolidation of large land holdings by financial institutions, through foreclosure and eviction. It has a program for the promotion and development of both producer and consumer cooperative societies.

The Saskatchewan victory is a people's victory for democratic socialism. It was achieved by thousands of willing and unpaid workers who, for twelve years, with gathering support and strength, have worked for the common cause. The effect of the sweep in Saskatchewan, together with the tremendous gain in Ontario last summer, where, starting with no seats, we secured thirty-four of the eighty in the Provincial House, means that Canada will have a democratic socialist government within a measurable period of time.

My hope is that, in spite of the differences in our constitutional as-

NEW DISEASE HELD MENACE TO WORKERS

Sudden Attacks of Exhaustion Disable Victims for More Than Year, Doctor Says

CHICAGO.—The high pressure of war production is subjecting workers to a new disease due to exhaustion that develops serious complications.

Dr. J. M. Nielson of Los Angeles reported recently to the American Medical Association that attacks come on suddenly, with exhaustion so deep that the victim becomes virtually helpless. There may be temporary paralysis and loss of weight, and months of rest are required for recovery. Dr. Nielson said.

He cited the case of an overworked bus driver who was stricken in February and was helpless until May of the following year. Other cases required more than two years to effect recovery, he declared.

WISDOM

Give me but liberty of the press... I will shake down from its heights corruption and bury it beneath the ruins of the abuses it was meant to shelter.—Richard Brinsley Sheridan.

SCIENCE CONQUERING SOME WAR HORRORS

Deaths From Disease Reduced To Less Than Half The Civilian Rate

War is still frightful business, but some of its terrors are being overcome by medical science. The extent to which lives are being saved was divulged by Major Gen. Norman T. Kirk, surgeon general of the army.

Out of every 100 soldiers wounded in battle, he said, the lives of 97 are saved, and the mortality rate from disease in the army has been reduced to the remarkable low figure of 6 in 10,000, or less than half the civilian disease rate.

Man of the diseases which in other wars caused more deaths than wounds have been almost conquered. General Kirk declared. In this war the health of the men has been so well protected that deaths from disease are now a minor factor, and for this result Kirk gave credit to doctors in the armed services.

LABOR NOTES

Phil Murray's plans for the expansion of the steel union is proceeding. The Steel Workers have absorbed the Aluminum Workers; they already have about 50,000 men who normally would be in the Mine, Mill and Smelter Workers, and are preparing to absorb that union and possibly the Shipyard Workers. The last convention also saw the revival of talk about merger with the United Auto Workers. The background to this expansion is Murray's fears of a postwar deflation in union membership. He wants to build, therefore, a powerful Metal Production Union which would have strength and money. Steel people are being placed in key CIO regional offices over the country, and it seems likely that Phil Murray will move into more active control of the Political Action Committee... There is talk in auto union circles that George Ades is seeking to drop the Communists out of his caucus, preparatory to a "peace talk" with Walter Reuther. Rumors of Ades dropping the Communists has been current for some time, but he never took the step. The story is given more credence now because of the new Communist line, which is embarrassing the most CIO leaders.—Murray Everett.

AMERICANS ARE NOT IGNORANT

At Haverford College recently Hugh Gibson, once our ambassador to Japan, said this country will be "seriously handicapped in dealing with other nations and in trying to formulate a sound foreign policy unless its citizens are equipped with a better knowledge of history."

In that particular, Americans are in just about the same fix as the peoples of other countries. We know as much about England as the English people know about the United States. We are willing to agree with Mr. Gibson, however, that both should know more about each other.

They should know a lot of other things, too, which means they should have a better educational system open to all, rich and poor alike. England is moving rather vigorously along that line and there is much we should do.

The point we wish to make, however, is that those who attempt to picture the American people as "ignorant" of history or other subjects are not quite fair. Our average is not as high as it should be, but it is as high, and in many cases much higher, than that of citizens of other countries.—Labor.

MEDICINE FAKIR FINED

The Federal court at Trenton, N. J., this week cracked down on a patent medicine fakir who thumbed his nose at an order of the Federal Trade Commission. Emile Carpenter was fined \$15,000 for failure to stop the sale of a tuberculosis "cure" consisting of lard and a little syrup.

Low-Pricer Cigars Out For The Duration

A trade unionist entered a Washington drug store this week, hoping to get a good cigar at a reasonable price—and was disappointed.

The man behind the counter told him that when cigar salesmen call now they offer only 15 and 20 cent cigars, all under strange names, indicating that cigars that once sold for a nickel are now in the high-price range, disguised to meet OPA regulations.

Bonomi Government Sanctioned

A political crisis in Italy ended when the sanction of the Big Three was granted to Premier Bonomi's new government, demanded that Badoglio be given a place in the Cabinet and that the traditional oath of loyalty to the King be taken.

Herbert Matthews wrote in the "Times" that "a continuation of the trend of recent errors in Italy will result in dissipation of the genuine anti-fascist, democratic fervor, accompanied by an antagonism toward Britain and United States." He reports that the offer of the Roman Committee of National Liberation to give advice in the ousting of fascists and the selection of democrats to replace them was ignored, and hence fascists and collaborationists are confirmed in power. Inflation also adds to the complaints; also the preference of Roman women for American and British soldiers.

Matthews opines that the King is so shrewd, has so much political acumen, that he will be hard to beat when, after the war, a plebiscite decides the fate of the monarchy.

London evidently persists in trying to force Badoglio into the government, and to uphold the monarchy. Secretary of State Hull denied that the U.S.A. has ever opposed the formation of a new government in Italy, or to force the Bonomi Cabinet to accept Badoglio.—Liston M. Oak in The New Leader.

Medical Needs and Costs

A recent study by the Social Security Board on the need for medical insurance gives a somewhat slant from the smug diatribes of the American Medical Association against "political medicine", the propaganda word for medical insurance.

The study demonstrates what fair-minded people have long recognized: that at present the need for medical care is not correlated with the ability to pay for it. Medical expenses naturally tend to fall heavily on family budget at times of illness, whether or not the budget stands it. That is why we need a system of spreading each family's medical costs over a longer period.

Medical expenses also fall heaviest, in many cases, where they can least conveniently be borne. Families with incomes under \$1,000 a year have twice as much illness as those over \$3,000. That is why we need a system of spreading the risks over the population as a whole, so that everybody pays a contribution commensurate with his income and receives a basic minimum medical service.

Facts like these cannot be abolished by the wishful thinking of the most reactionary wing of the medical profession. Instead of advising members to spend two hours a day "educating" the public against the Wagner-Dingell bill, the physicians would do well to help establish a more equitable system of carrying the costs of medical care.—The Chicago Sun.

They're Calling Leland Olds a "Red"

"Don't confirm that Communist, Leland Olds." That plea is floating into Senator's offices from many parts of the country. It is inspired by the Power Trust and its allies.

There was a time when the same interests called George Norris a "Red." Well, Olds is that kind of a Communist.

President Roosevelt has had the good sense to name him for a second term as a member of the Federal Power Commission. Prior to coming to Washington, Olds was pushing public ownership of power as a member of the New York Power Authority. He has never been unfair to the power interests, but he has endeavored to safeguard consumers, and heaven knows, consumers need a little aid these days.

As an example: Recently Justice Sam Bratton of the U. S. Circuit Court of Appeals wrote a decision sustaining the Federal Power Commission's ruling that pipeline companies, owned by the Standard Oil Company of New Jersey and Cities Service, must cut their rates by about \$3,750,000 a year. That benefited consumers in Denver and other Colorado cities.

This pipeline concern confessed before the Federal Trade Commission that it had given a Denver newspaper publisher a bribe of \$250,000 in order to get his help in putting over its gas franchise in Denver. After that, it proceeded to pour millions of dollars of "water" into its capitalization.

The Federal Power Commission squeezed out the "water" and slashed the rates, but, of course, had no authority to send to prison the distinguished lawyers who claimed the delivered the huge bribe.

This is the sort of work that causes the Power Trust to denounce Olds as a "Communist." The fact that the trust uses such epithets is pretty good evidence that it hasn't anything on Olds.—Labor.

Wards Off Blow Aimed at Nation's Workers

Senator La Follette Defeats Effort to Cripple Job Insurance System by Withholding Funds for Administration

A crippling blow aimed at the Social Security system was warded off by the Senate, and for that the lion's share of credit goes to Senator Robert M. La Follette, Jr. (Prog., Wis.).

The Senate was about to approve a \$10,000,000 cut in funds for administering the unemployment insurance system, when "Young Bob" took the floor and warned that if the slash was allowed to stand it would seriously impair protection on which millions of workers are